

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Sžo/7/2015
Identifikačné číslo spisu:	4014200529
Dátum vydania rozhodnutia:	30.04.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4014200529.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: D. Z., zastúpenej spoločnosťou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Eva Hlaváčová, spol. s r.o., Farská 12, Nitra, proti žalovanému: Okresný úrad Nitra, Štefánikova trieda 69, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 28. marca 2014, č. OU-NR-OOP1-2014/019940 a o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, č.k. 11S/97/2014-84 z 28. novembra 2014, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/97/2014-84 z 28. novembra 2014, p o t v r d z u j e .

Odôvodnenie

Uznesením č.k. 11S/97/2014-84 z 28. novembra 2014 Krajský súd v Nitre žalobkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) z dôvodu, že zistené majetkové, zárobkové, osobné, resp. celkové pomery žalobkyne nezakladajú zákonné podmienky na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle ustanovení § 138 ods. 1, 2 O.s.p..

Proti uvedenému uzneseniu podala žalobkyňa včas odvolanie, majúc za to, že splňa požiadavky pre oslobodenie od súdnych poplatkov v prejednávanej veci. Uviedla, že sa nie vlastnou vinou ocitla vo finančnej situácii, ktorá jej znemožňuje splniť súdom vyrubenú povinnosť uhradiť súdny poplatok a domáhať sa ochrany svojich práv súdnou cestou. Poukázala na to, že jej majetkové pomery zhoršuje skutočnosť stále neukončeného súdneho konania o príspevok na výživu rozvedeného manžela, ktorý žiada od bývalého manžela, ale najmä jej zlý zdravotný stav, keďže je na plnom invalidnom dôchodku. Keďže odvolanie nesmeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, súd nevyzýval žalovaného na vyjadrenie k odvolaniu (§ 209a ods. 1 O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobkyne (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že jej odvolaniu nie je možné priznať úspech.

Zo súdneho spisu mal odvolací súd preukázané, že krajský súd vyzval žalobkyňu, aby zaplatila súdny poplatok 35,- eur za žalobu, ktorou sa domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného z 28. marca 2014, č. OU-NR-OOP1-2014/019940. Na túto výzvu súdu žalobkyňa reagovala návrhom v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. na oslobodenie od súdnych poplatkov. Dôvodila mimoriadne nepriaznivou finančnou situáciou, poukazujúc na vážne zdravotné problémy. Podľa žiadosti mal byť jediným zdrojom príjmov žalobkyne invalidný dôchodok vo výške 329,10 € mesačne.

Krajský súd vyzval žalobkyňu, aby v lehote 15 dní zaslala súdu vyplnené potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Žalobkyňa v potvrdení z 25. septembra 2014 uviedla, že od júna 1991 poberá mesačne invalidný dôchodok, v súčasnosti v sume 336,90 € a od bývalého manžela dostáva príspevok na výživu vo výške 16 € mesačne. Žalobkyňa býva v byte, ktorý je v spoluvlastníctve bývalých manželov, vlastní záhradu o výmere 3 árov s neskolaudovanou malou chatkou v okrajovej časti Z. I.. Mesačné výdavky na byt predstavujú 174 € za nájomné, plyn a elektrinu; výdavky na lieky sú vo výške 60 € mesačne. V potvrdení ďalej uviedla, že nemá žiadne hnutelné veci, bývalý manžel jej odcudzil vkladnú knižku s výškou zostatku 16 €, pričom má štyri bankové úvery s celkovou požičanou sumou 6 600 €, ktoré spláca v sumách 90 € a 40 € mesačne, dva z nich sú vo forme debetu. Pôžičky a úvery od iných osôb ako od banky, ktoré má žalobkyňa v celkovej sume 6 190 €, spláca mesačne vo výške 33 €, 66,92 €, 50€ a 44 €. Uviedla, že má aj ďalšie výdavky spojené s domáhaním sa svojich práv. Žalobkyňa poukázala na súdne konania, ktorých je účastníčkou konania o výživnom na manželku, príspevku na výživu rozvedenej manželky a o rozdelenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvoze, vedených na Okresnom súde v Nových Zámkoch. Je rozvedená a má jedno dieťa. Za skutočnosti, ktoré by mal súd pri rozhodovaní zohľadniť, považuje svoj veľmi zlý zdravotný stav a psychické týranie od bývalého manžela, ktorý ju ničí vykonštruovanými konaniami, ako je aj predmetné priestupkové konanie.

Krajský súd vykonal za účelom skúmania splnenia podmienok žalobkyne pre oslobodenie od súdnych poplatkov aj ďalšie šetrenia prostredníctvom Okresného úradu Nové Zámky, Okresného riaditeľstva PZ ODI v Nových Zámkoch, Sociálnej poisťovni, pobočka Nové Zámky, na základe čoho mal za preukázané, že žalobkyňa poberá invalidný dôchodok vo výške 336,90 € mesačne, nie je poberateľkou nemocenských dávok, a nie je v evidovaní v súčasnosti ako vlastník a držiteľ vozidla. Spolu s Ing. A. C. sú bezpodielovými spoluvlastníkmi bytu v bytovom dome (nadobudnutý v roku 1994, súp. č. XXXX na parc. č. XXXX a XXXX, zapísaný na LV č. XXXX v katastrálnom území Z. I.) a podielovými spoluvlastníkmi pozemkov evidovaných ako zastavané plochy a nádvoria (nadobudnuté v roku 2002, zapísaných na LV č. XXXX v katastrálnom území Z. I.) a tiež bezpodielovými spoluvlastníkmi pozemkov evidovaných ako záhrady a zastavané plochy a nádvoria s postavenou budovou bez označenia súpisným číslom (nadobudnuté v roku 1999, zapísaných na LV č. XXXX v katastrálnom území Z. I.). Ďalším šetrením súd zistil, že žalobkyňa nebola v posledných piatich rokoch evidovaná v registri poisťencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia, ani v registri zamestnávateľov, vedených Sociálnou poisťovňou.

Krajský súd na základe takto zisteného skutkového stavu nepriznal žalobkyňi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 138 ods. 2 O.s.p. v návrhu musia byť pomery účastníka dokladované

a) vyplneným tlačivom, ktorého vzor uverejní ministerstvo spravodlivosti na svojom webovom sídle, alebo

b) rozhodnutím o hmotnej núdzi podľa osobitných predpisov.

Zákondarca v citovanom ustanovení Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne, a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 O.s.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné a rodinné pomery. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom. O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhoduje na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce dôvodnosť jeho žiadosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po oboznámení sa so spisovým materiálom vyhodnotil postup krajského súdu ako zákonný, plne rešpektujúci ustanovenie § 138 ods. 1, 2 O.s.p., ako aj práva na súdnu a inú právnu ochranu garantované Ústavou Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v otázke vzťahu medzi právom na prístup k súdu a povinnosťou zaplatiť súdny poplatok stotožnil s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva vysloveným v rozsudku zo dňa 19. júna 2001 č. 28249/95 vo veci Kreuz proti Poľsku (odseky 59, 60), podľa ktorého Európsky súd pre ľudské práva nikdy nevyhlásil možnosť, že záujmy riadneho chodu justície môžu odôvodňovať zavedenie finančného obmedzenia na prístup jednotlivca k súdu. V tej súvislosti Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že požiadavku zaplatiť súdny poplatok v súdnom konaní, nemožno pokladať za obmedzenie práva na prístup k súdu, ktoré je nezlučiteľné per se s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V konaní o oslobodenie od súdnych poplatkov je v záujme žalobkyne označiť také dôkazné prostriedky, ktorými by bolo možné preukázať dôvodnosť jej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, pretože v tomto konaní dôkazné bremeno postihuje žalobkyňu.

Žalobkyňa síce svoju žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov odôvodnila mimoriadne nepriaznivou finančnou situáciou, poukazujúc na zlé osobné, rodinné a majetkové a pomery, avšak prvostupňový súd správne vyhodnotil nepreukázanie existencie materiálnych podmienok na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v tomto konaní.

V konkrétnom prípade pri komplexnom vyhodnotení pomerov žalobkyne vzhľadom na jej uvážené potreby, osobné, rodinné a majetkové pomery, ako aj povahu uplatňovaného nároku a výšku súdneho poplatku, nebolo možné opomenúť skutočnosť, že žalobkyňa je spoluvlastníčkou nehnuteľností a tiež bezpodielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností, o ktorých podľa jej tvrdenia prebieha súdne konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Nebolo možné však prihliadnuť na štyri bankové úvery, ktoré žalobkyňa spláca mesačne v sumách 90 € a 40 € mesačne, dva z nich sú vo forme debetu a tiež na dva úvery od nebankových subjektov a dve pôžičky od fyzických osôb, ktoré mesačne spláca vo výške 33 €, 66,92 €, 50 € a 44 €, keďže na základe nich nadobudla iné hodnoty.

Rozhodnutie súdu, ktorým sa priznáva účastníkovi konania oslobodenie od platenia súdnych poplatkov má vychádzať zo starostlivého uváženia všetkých okolností prípadu a nie je možné ho obmedziť len na bilancovanie disponibilných prostriedkov žiadateľa v konkrétnom okamihu prebiehajúceho súdneho konania. Vnímanie nepriaznivej majetkovej situácie zo strany žalobkyne samo o sebe neodôvodňuje

priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v konaní.

Navyše, súdny poplatok za podanú žalobu v predmetnej právnej veci predstavoval sumu 35 € (položka 10 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov); nebol teda neúmerne vysoký, čo by bezprostredne viedlo k ohrozeniu životnej úrovne žalobkyne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto považoval postup Krajského súdu v Nitre pri nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov žalobkyni za správny a súladný s Občianskym súdnym poriadkom (§ 138).

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre, č.k. 11S/97/2014-84 z 28. novembra 2014 podľa § 250ja ods. 3 druhá veta O.s.p., v spojení s § 246c ods.1 a s § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.